

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

- **γένος:** α) σύνολο ανθρώπων με κοινή καταγωγή· γενιά: *Το ~ των Αλκμεωνιδών. Κατάγεται από μεγάλο ~. Η οργάνωση των πρώτων κοινωνιών βασιζόταν στο ~.* β) φυλή, έθνος: *Το ελληνικό ~. Ευεργέτης του γένους. Η Μεγάλη του Γένους Σχολή.* || *Το ~ των ανθρώπων, η ανθρωπότητα.*

έθνος : σύνολο ανθρώπων που διακρίνεται και θέλει να διακρίνεται ως τέτοιο με βάση μια μακρόχρονη συνοίκηση στον ίδιο γεωγραφικό χώρο, μια κοινή ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη, μια (υποθετική ή πραγματική) φυλετική ομοιογένεια· *Γαλλικό / γερμανικό / αμερικανικό ~. Το ~ των Ελλήνων. Η ιστορία / οι παραδόσεις / η γλώσσα / ο πολιτισμός / το παρελθόν / το μέλλον ενός έθνους. Τα ιδεώδη / τα ιδανικά / τα οράματα ενός έθνους. Η ελευθερία / η ανεξαρτησία / οι αγώνες ενός έθνους. Η πνευματική / η πολιτική ηγεσία του έθνους. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).*

εθνότητα : πληθυσμός που έχει χαρακτηριστικά έθνους, αλλά δεν υφίσταται ή δεν αναγνωρίζεται ως αυτοτελής πολιτική κρατική οντότητα· *Όρος απαραίτητος για την ύπαρξη κράτους ετερογενούς θεωρείται ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των εθνοτήτων που το αποτελούν.* || *Η αρχή των εθνοτήτων, δόγμα της διεθνούς πολιτικής, κατά το οποίο κάθε εθνότητα έχει δικαίωμα να ιδρύσει ενιαίο, ανεξάρτητο κράτος.*

λαός : σύνολο ανθρώπων που αποτελούν ενότητα με βάση ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά ή συνεκτικά στοιχεία. **1α.** οι κάτοικοι μιας χώρας, πόλης, περιοχής· πληθυσμός: *Ο ~ της Ελλάδας / της Αθήνας / της Μακεδονίας.* || το σύνολο του πληθυσμού ενός κράτους: *Διάγγελμα του πρωθυπουργού προς το λαό. Κάθε ~ έχει τους ηγέτες που του ταιριάζουν.* **β.** οι κάτοικοι, οι πληθυσμοί ευρύτερων περιοχών: *Οι λαοί της Ασίας / της Αφρικής / της Δύσης / της Μεσογείου.* **2.** οι κάτοικοι καθορισμένου χώρου με κάποια κοινά στοιχεία (ιστορία, παραδόσεις, έθιμα, θεσμούς, συνείδηση κ.ά.): *Πρωτόγονοι / πολιτισμένοι λαοί. Γλώσσα / λογοτεχνία / τέχνη ενός λαού. Ήθη και έθιμα του ελληνικού λαού.* **3.** το τμήμα του πληθυσμού, των πολιτών που δε μετέχει στη διεύθυνση της κοινωνίας και στην άσκηση της εξουσίας, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από το κράτος, τους θεσμούς και τους μηχανισμούς του: *Η κυβέρνηση δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει όσα υποσχέθηκε στο λαό. ΦΡ φωνή* λαού, οργή Θεού.* || οι υπήκοοι: *Ο βασιλιάς και ο ~ του.* **4.** οι κοινωνικές τάξεις που χαρακτηρίζονται από μικρό εισόδημα ή και χαμηλό μορφωτικό, πολιτιστικό επίπεδο· κοσμάκης: *Οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι κι ο ~ πεινάει. Η τέχνη πρέπει ν' απευθύνεται σ' όλο το λαό κι όχι σε λίγους μορφωμένους και ειδικούς.* (έκφρ.) *παιδί* του λαού.*

- **φυλή 1.** (ανθρωπολ.) μεγάλη και (γεωγραφικά) ενιαία ομάδα ανθρώπων με ορισμένα κοινά ή παρόμοια κληρονομικά χαρακτηριστικά (χρώμα δέρματος, μαλλιά, σχήμα κεφαλιού κτλ.): *Λευκή / κίτρινη / μαύρη ~. Σπάνια / άγρια / πρωτόγονη ~. Αρια* ~.* **2.** έθνος, εθνότητα: *Τα πεπρωμένα της ελληνικής φυλής.* (έκφρ.) *το δαιμόνιο* της φυλής.* [λόγ. < αρχ. φυλή `γενιά, ομάδα ατόμων με κοινό τόπο διαμονής

κράτος : **1α.** η ανώτατη πολιτική εξουσία, η οποία, οργανωμένη σε νομικό πρόσωπο, ασκείται σ' ένα σύνολο ανθρώπων εγκατεστημένων μόνιμα σε μια συγκεκριμένη χώρα: *Ο αρχηγός του κράτους. Σχέσεις κράτους και εκκλησίας. Η επιχείρηση περιήλθε στο ~. Το ελληνικό ~ έκανε προσφυγή στον ΟΗΕ. Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Κατάλυση του κράτους. Εθνικό ~. Ομόσπονδο ~. Πόλη* ~. || ~ δικαίου. ~ πρόνοιας*. Αστυνομικό* ~.* (έκφρ.) *~ εν κράτει, η αυτονομία την οποία αποκτά ένα πρόσωπο ή μία ομάδα, πέρα από τα καθορισμένα και επιτρεπτά όρια της κυβερνητικής δραστηριότητας.* **β.** η γεωγραφική έκταση στην οποία ισχύει η εξουσία ορισμένου κράτους· επικράτεια: *Τα όρια του ελληνικού κράτους.*

αυτοκρατορία α. η εξουσία του αυτοκράτορα: *Την εποχή της αυτοκρατορίας του Μ. Κωνσταντίνου.* **β.** το κράτος του οποίου ο απόλυτος μονάρχης έχει τον τίτλο του αυτοκράτορα: *Ρωμαϊκή / Βυζαντινή / Οθωμανική / Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία. Η ~ του Καρλομάγνου / του Ναπολέοντα του Α'. || (ειδ., για εκτεταμένο κράτος): Η ~ του Μ. Αλεξάνδρου.*

επιμέλεια: Κ.Χαλέπη